

Handläggare
Lotta Ströman Mellblom
Telefon: 08 – 508 25 473

Till
Socialnämnden 30 januari 2018

Uppföljning av två preventionsprogram

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten Vi måste prata – Uppföljning av två preventionsprogram utvecklade av två stadsdelsförvaltningar inom Stockholms stad.
2. Ärendet överlämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast-Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Förebyggande arbete och insatser för tidig upptäckt bidrar till alla barns och ungas jämlika livschanser i en stad som håller ihop. Under 2017 har STAD, vid Centrum för psykiatriforskning, som är ett samarbete mellan Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting, på uppdrag av socialförvaltningen, utvärderat två preventionsprogram och sammanställt resultaten i en rapport. Preventionsprogrammen är framtagna av två stadsdelsförvaltningar med syfte att förebygga cannabisanvändning bland unga. Rapporten och lärdomarna kommer att spridas i befintliga nätverk inom preventionsområdet samt publiceras på en samarbetsyta kallad socialförvaltningens Kunskapsbank, stadens samarbetsyta för forsknings- och utvecklingsprojekt inom socialtjänstområdet.

Bakgrund

Oavsett var i staden en ung person växer upp, ska förutsättningarna vara goda. Ett förebyggande arbete, baserat på forskning, erfarenhet och kompetens i stadens organisation, bidrar till gynnsamma uppväxtvillkor. Socialförvaltningen ansvarar för att stötta stadsdelsförvaltningarnas drogförebyggande arbete. Arbetet sker regelbundet och långsiktigt via framför allt samordning, utveckling och insatser via socialförvaltningens stadsövergripande nätverk för

chefer respektive preventionssamordnare.

Under 2014 och 2015 utlyste socialförvaltningen medel för lokala cannabisförebyggande projekt. Utlysta medel finansierades av Trestad2 och stadens egna medel. Trestad2 var ett samarbetsprojekt mellan Stockholm, Göteborg och Malmö med finansiering från socialdepartementet, med det långsiktiga syftet att vända trenden med en ökad cannabisanvändning bland unga. Två av de preventionsprojekt som erhöll finansiering var; *Yolo* i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning och *Visa att du bryr dig* i Östermalms stadsdelsförvaltning. Båda programmens syfte är att förebygga cannabisanvändning bland unga genom att stärka föräldrar att vara tydliga i sin restriktiva inställning mot cannabis och sin positiva förväntan på att deras barn avstår från cannabis och andra droger. STAD, en enhet inom Centrum för psykiatriforskning, som är ett samarbete mellan Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting, fick i uppdrag att utvärdera projekten. STAD:s rapport *Vi måste prata – Uppföljning av två preventionsprogram utvecklade av två stadsdelsförvaltningar inom Stockholms stad* blev klar i november 2017 (Bilaga 1).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 24 januari 2018. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 25 januari 2018.

Ärendet

Rapporten *Vi måste prata – en uppföljning av två preventionsprogram utvecklade av två stadsdelsförvaltningar inom Stockholms stad*, färdigställdes under 2017 av STAD. Syftet med båda programmen är att förebygga cannabisanvändning bland unga genom att förmå föräldrar att tydliggöra en restriktiv inställning mot cannabis och en positiv förväntan på att barnen avstår cannabis och andra droger, samt ge kunskap och verktyg till skolan för att samtala om droger.

Programmet *Yolo- ta hand om ditt liv* ger föräldrar och lärare till elever i årskurs 7 faktakunskap som ska göra det enklare att diskutera alkohol och droger med eleverna. Resultaten från studien ger ett visst stöd för att detta syfte uppnås genom att en större andel föräldrar har samtalat med sina barn om både alkohol och droger vid uppföljningen än vid baslinjemätningen.

Gymnasieprogrammet *Visa att du bryr dig* syftar till att ge föräldrar och lärare bättre kunskap om cannabis för att förbereda dem på samtal med sina tonåringar. Resultaten från studien indikerar att fler

föräldrar har talat med sina tonåringar om alkohol och andra droger vid uppföljningen än vid baslinjemätningen, men att förändringen inte är statistiskt signifikant. Det ska noteras att en majoritet av dessa föräldrar redan samtalat med sina tonåringar om alkohol och andra droger vid baslinjemätningen.

Sammantaget visar resultaten från rapporten att användningen av båda programmen är lovande och kan komma att bli viktiga komponenter för att uppmärksamma och reducera användandet av cannabis bland elever, inte minst för att lärarna är positiva till innehållet och utformningen.

I rapporten framkommer även att vidare studier av programmen behöver göras för att tydligare kunna uttala sig om effekterna. Dessa studier bör inkludera utvärderingar av lärarnas och skolans erfarenheter av implementering och kunskapsutveckling. Rapporten och lärdomarna kommer att spridas i befintliga nätverk som rör prevention samt publiceras på Kunskapsbanken.

Jämställdhet och andra perspektiv

Drogförebyggande arbete påverkar kvinnor och män samt flickor och pojkar. I rapporten har ett jämställdhetsperspektiv beaktats genom att statistik redovisas fördelat på kön.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är mycket viktigt att arbeta för att minska och motverka användandet av droger bland unga. Ytterst är målsättningen att alla barn och unga ska växa upp utan droger.

Förvaltningen ser det som angeläget att stödja lokalt drogförebyggande arbete samt att bidra till uppföljning och utvärdering. Vidare anser förvaltningen att det är av vikt att stödja förebyggande arbete som riktas till unga och till deras föräldrar. Båda programmen har arbetats fram utifrån lokala behov samt bygger på att arbetet bedrivs av ordinarie personal inom ramen för ordinarie verksamhet och uppdrag. Programmen används i dagsläget på skolor i respektive stadsdelsförvaltning. Dessa förutsättningar bidrar med stor sannolikhet till att arbetet kan fortgå över tid och väl svarar mot målgruppernas behov.

Socialförvaltningen kommer att bistå stadsdelsförvaltningarna Östermalm och Hägersten-Liljeholmen med att utbyta och sprida erfarenheter från rapporten till andra stadsdelsförvaltningar. Därutöver kommer förvaltningen att sprida rapporten, och lärdomarna från den, till chefer och medarbetare inom

preventionsområdet samt genom att publicera rapporten på Kunskapsbanken.

Förvaltningen instämmer i rapportens slutsatser att ytterligare studier av programmen behövs för att kunna säkerställa effekterna av programmen.

Bilagor

1. Rapporten: *Vi måste prata – en uppföljning av två preventionsprogram utvecklade av två stadsdelsförvaltningar inom Stockholms stad*